

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

**T/25. számú
javaslat**

Magyarország Alaptörvényének tizedik módosítása

**Előadó: dr. Varga Judit
igazságügyi miniszter**

Budapest, 2022. május

Magyarország Alaptörvényének tizedik módosítása

Az Országgyűlés mint alkotmányozó hatalom az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés *a*) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva az Alaptörvényt a következők szerint módosítja:

1. cikk

Az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében az „A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás” szövegrész helyébe az „A Kormány szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás” szöveg lép.

2. cikk

Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosítása 11. cikkének az Alaptörvény 51. cikk (1) bekezdését megállapító rendelkezése az „A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény” szövegrész helyett az „A Kormány szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény” szöveggel lép hatályba.

3. cikk

(1) Az Alaptörvény e módosítása – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2. cikk 2023. július 1-jén lép hatályba.

(3) Az Alaptörvény e módosítását az Országgyűlés az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés *a*) pontja és *S*) cikk (2) bekezdése alapján fogadja el.

(4) Az Alaptörvény egységes szerkezetű szövegét az Alaptörvény e módosításának hatálybalépését követően haladéktalanul közzé kell tenni a hivatalos lapban.

Általános indokolás

A szomszédban dúló orosz-ukrán háború humanitárius és gazdasági tapasztalatai szükségessé teszik az alkotmányozó számára, hogy az Alaptörvény tizedik módosításával kibővítse a veszélyhelyzet kihirdethetőségének lehetőségét a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa esetkorével, amennyiben annak Magyarországra is kiható súlyos következményei vannak. Ennek indoka, hogy az orosz-ukrán háború a második világháború óta nem tapasztalt humanitárius helyzetet eredményezett, és megváltoztatta az európai gazdasági helyzetet is. A humanitárius katasztrófa kezeléséhez és az átrendeződő, nemzetközi, gazdasági változások következményeinek kivédéséhez Hazánknak biztosítania kell a hatékony, gyors nemzeti válaszok kialakításának lehetőségét. Magyarország felelőssége a háború elől menekülők ellátása, a háború miatti gazdasági károk minimalizálása, valamint az, hogy a magyar embereket a lehető legteljesebb mértékben megvédje a gazdasági téren jelentkező káros hatásoktól.

A háború elől népességarányosan a legtöbb menekült Hazánkba érkezett Ukrajnából. A magyarok a bajbajutottaknak mindig segítenek, különösen, ha azok a szomszédban élnek. Magyarországon a magyarok példamutató módon összefogtak, a történelem legnagyobb magyarországi humanitárius akcióját valósították meg. Ez minden magyar ember érdeme. A háborús helyzet elől menekülők ellátásában, támogatásában azonban az államnak is kiemelkedő szerepe van, és a humanitárius katasztrófa tapasztalatai megmutatták, hogy a menekültek ellátásához, a megfelelő életkörülmények és a megélhetéshez szükséges feltételek biztosításához a rendes jogrendi eszközök kiegészítésre szorulnak.

A fenti indokok miatt az Alaptörvény módosítása arra ad lehetőséget, hogy a szomszédos országban felmerülő háborús helyzet, fegyveres konfliktus vagy humanitárius katasztrófa esetén a Kormány veszélyhelyzetet hirdethessen, hogy minden szükséges eszköz rendelkezésre álljon a menekülő emberek segítésére, támogatására, elhelyezésére, valamint a felmerülő káros gazdasági hatások kivédése, a következmények enyhítése érdekében.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 18. § (3) bekezdése (figyelemmel a Jat. 1. § (3) bekezdésére is), valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Részletes indokolás

Az 1. cikkhez

A módosítás az Alaptörvény 2023. július 1-jéig hatályos szövegébe iktatja a veszélyhelyzet új esetkorét.

A veszélyhelyzeti esetkör új szabályozási elemei, hogy Magyarország területén kívül, Magyarországgal szomszédos államban kell a háborús helyzetnek, a fegyveres konfliktusnak vagy a humanitárius katasztrófának fennállnia. A háborús helyzet fogalmát a nemzetközi hadijog szerint kell értelmezni: lényeges kiemelni, hogy a „háborús veszély” e fogalmi körbe nem tartozik bele, minden esetben meg kell valósulni háborús cselekményeknek ahhoz, hogy a veszélyhelyzetet ki lehessen hirdetni. A fogalom értelmezésekor az Alaptörvény 2023. július 1-jétől hatályba lépő rendelkezéseinek az értelmezési kereteit is figyelembe kell venni. A fegyveres konfliktus fogalma alá a nemzetközi hadijognál szélesebb értelemben minden (ideértve például a polgárháborús) fegyveres konfliktust is indokolt felvenni. A humanitárius katasztrófa fogalma alatt akár a háborús helyzetből, akár a fegyveres

konfliktusból, akár más okokból (például elemi csapás, természeti katasztrófa, stb.) kialakuló, az emberi életet tömegesen veszélyeztető súlyos élethelyzetek értendők.

A fentiekkel kapcsolatban fontos hangsúlyozni, hogy az Alaptörvény módosítása nem változtat azon az alkotmányossági elven, hogy különleges jogrend kihirdetésére kizárólag akkor van lehetőség, ha a szomszédos államban bekövetkezett eseményeknek ténylegesen van súlyos – különösen humanitárius, gazdasági – hatása Magyarországon, illetve e súlyos hatások bekövetkeztének veszélye reális.

Az új veszélyhelyzeti esetkörben az alkalmazható intézkedések körét sarkalatos törvénynek kell megállapítania. Jelen új esetkörben a különleges jogrendet kiváltó esemény magyarországi hatásainak megelőzéséhez, kezeléséhez, felszámolásához kaphat a Kormány rendkívüli intézkedési jogosultságot. Hasonlóan a hatályos veszélyhelyzeti szabályokhoz a Kormány jogi és politikai felelősségébe tartozó kérdés, hogy mely rendkívüli intézkedéseket vezeti be. Ezek bevezetése során a Kormánynak mindig esetről-esetre kell vizsgálnia a beavatkozás szükségességét, annak halaszthatatlanságát, a rendes jogrendi eszközökkel való szabályozás lehetetlenségét vagy korlátozottságát, továbbá a ténylegesen alkalmazandó rendkívüli intézkedések előírásának jogpolitikai szegmenseit: a szabályozás ezen legitim céljai minden esetben a különleges jogrendet kiváltó esemény és annak magyarországi hatásai ismeretében ítélni lehet meg.

Ezen alkotmányossági követelmények érvényesülését a veszélyhelyzetet kihirdető Kormány folyamatosan biztosítani köteles, és ha a rendkívüli intézkedésekkel való kormányzati eljárásnak – ideértve az alapvető jog korlátozását vagy felfüggesztését – a feltételei nem állnak fenn, a Kormány haladéktalanul köteles gondoskodni a rendes jogrendi működés visszaállításáról, illetve az alapvető jog korlátozásának vagy felfüggesztésének megszüntetéséről.

A 2. cikkhez

A módosítás a veszélyhelyzet új esetkörét az Alaptörvény 2023. július 1-jével hatályba lépő kilencedik módosításán vezeti át.

A 3. cikkhez

Záró rendelkezések.